

NAPREJ

Državna ljudska knjižnica
v Ljubljani
GLAVARSTVO v Celju
oddelok.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnica: Celje,
Strossmajerjeva ul. št. 1, I. nadstropje.

Naslov za dopise: »NAPREJ«, Celje;
Ček. rač. št. 11.959.

Stane mestčno 20 Din,
za inozemstvo 30 Din.

Oglaš: prostor 1×65 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer
se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Za socializem v Konsumu.

Sovražne sile skrivno delo
še v robstvo staro silo nas.

Kapitalistična morala je popolnoma drugačna nego socialistična. Čitajte »Hlapca Jerneja«, ta literarno krasni in vzgojno nedosežni politični kulturni katekizem socializma, ki nam ga je zapustil Ivan Cankar zato, da ga čitamo, ne zato, da se z njim bahamo pred svetom! Čitajte in razumeli boste, zakaj je do zmagre tako trnjeva pot! Razumeli boste, zakaj imamo dvojno moralo in tudi sodelovati boste začeli, da zmaga že enkrat socialistična morala nad kapitalistično.

Glavni razloček med obema je privatna lastnina. Sto ljudi dela, eden požanje. To pa zato, ker je ta lastnik posestva, na katerem je onim sto delavcem samovolil, da delajo. Socializem zahteva, da mora vsako tako posestvo, ki ga lastnik ne obdeluje sam, postati skupna, družabna, to je socialna last vseh, ki delajo. To svojo zahtevo je socialistični program povedal v kratkem: Vsa delavna in prometna sredstva morajo preiti v družabno last.

Ta prehod hočejo nekateri izvršiti z nasiljem, s terorizmom, češ, drugače ni mogoče. Socialisti smo proti temu, ker vemo iz zgodovine, da so vsa nasilna dejanja še vselej pomagala samo posameznikom, nikdar pa ne ljudstvu. Koliko velikih krvavih revolucij je že bilo, pri katerih je proletarijat vlekel kostanj iz žerjavice in se pošteno opeknel zraven, kostanj so pa potem pojedli drugi, popolnoma drugi, samo proletarijat ne, ta ga še poskusiti ni smel. Zakaj? Zato, ker ni dovolj vzeli vlogo v svoje roke, treba je tudi znati vladati, pa ne samo znati vladati nad drugimi, ampak tudi nad seboj! Vladati nad drugimi ni težko, vladati nad seboj pa je nemogoče brez enakih pravic in enakih dolžnosti. Zato so socialisti obupali nad staro družbo, proglasili so jo za gnilo in nezmožno poplavljanja, sami pa so sklenili ustanoviti svojo lastno, novo, na enakih dolžnostih in pravicah temelječo družbo.

ki bo za začetek seveda majhna, ki bo pa rasla in se množila ter dosegla končno tako moč, da bo lahko kapitalistom iztrgala gospodstvo iz rok in uvedla po vsem svetu pošteno skupno gospodarstvo, pri katerem bo vsak jedel toliko, kolikor bo delal.

Tako socialistično družbo imamo v socialističnih organizacijah. Toda kapitalisti, ki se razen organizacij ničesar na svetu ne boje, ki se tudi milijonov zrevolucioniranih proletarcev ne boje, če niso organizirani, ti kapitalisti so v strahu pred edinim »hudičem«, pred organizacijami, namerili vse svoje kanone samo na organizacije. Ali je potem čudno, da so te organizacije trpele veliko škodo? Da so se razbile mnoge popolnoma, druge pa vsaj toliko poškodovale, da imajo zdaj že tri leta opravka s samimi popravili? Da je danes izmed vseh socialističnih organizacij in Slovenem samo politična stranka res socialistična organizacija, ki dela po demokratičnih načelih brez ozira na levo in desno vselej samo tisto, kar smatrajo njeni organizirani člani za prav, dočim delajo vse druge samo po imenu socialistične organizacije vselej in povsod tisto, kar se zdi prav posameznim voditeljem. Člani se jeze, da ne gre po njih volji, ne potrdujejo se pa ne, da bi se združili in da bi začeli vladati sami nad seboj.

S trdom in težavo so člani »Konsumnega društva za Slovenijo« po vseh znanjih znosili skupaj svoje znoje kapije. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača, pravi pregovor, ki misli samo na posameznika — mi socialisti potrjujemo ta pregovor obenem ga pa razširjamo in pravimo zrno do zrna, kamen do kamena, pa bo nastalo s časom veličansko posestvo z vsemi potrebnimi delavnimi in prometnimi sredstvi in nad tem posestvom bomo po socialističnih načelih potem svojih organizacij gospodarili sami brez kapitalistov. Uvedli bomo socialistično moralo, po kateri ne bo jedel pri našem podjetju samo tisti, ki je že 30 let delal na njem, ampak tudi vsi tisti, ki danes delajo, čeprav pred 30 leti še niso mogli delati, ker še niso bili rojeni. Tistim pa, ki ne marajo več delati, čeprav so zdravi in krepki, ne bo-

mo dali jesti, čeprav so prej delali, ker socialistična družba ne sme plačevati ničesar drugega, samo delo in brez dela sme prehranjevati samo tiste, ki so pri delu onemogli ali se pokvarili, ter sirote, ki delati še ne morejo, pač pa jih lahko vzgojimo za delavne člane naše družbe. To je socialistična morala in vsi proletarci priznavajo to moralo kot edino pravično in pošteno, tudi tisti, ki danes še niso toliko požrtvovalni, da bi za zmago te morale tudi delali. Pa ne samo požrtvovalnosti jem manjka, krivično bi bilo tako jih obsoditi! Zavednosti jim manjka, ker jim je kapitalizem zastrl oči, da ne vidijo pravice, ki se skrivajo za dolžnostmi kakor sočnate jagode za trnjevim grmovjem. Pa tudi to bi bilo krivično, če bi jim očitali to nevednost, ne pa obenem povedali, da imajo tudi strah pred socializmom, ko vidijo, da se pri socialističnih organizacijah rede posamezniki v tistih palačah, ki so nastale iz zrna in kamenčkov, ki so jih nanosili proletarci kot plod svojega znoja. Kadar vidijo, da zahteva vodstvo, naj revno in trpinčno delavstvo nosi še večje kame, da so ti dosedanjim premajhni, takrat se marsikdo razjezi in vpraša: če tako zelo primanjkuje zrna in kamnov, zakaj pa dajete pogače in palače posameznikom? Koliko zasluži pri vas hlapec? Koliko višji in najvišji hlapec? Kaj to, da ima ta in oni, ki je bil naš hlapec, kar naenkrat milijone? Tudi mi smo nosili 15 let vreče na svojih plečih, tudi mi smo delali, pa vemo, da se z delom milijoni ne dajo zaslužiti. Odkod so torej ti milijoni? Vsa čast tistemu, ki je delal, toda ali nismo delali po socialistični morali, ki zahteva, naj bodo delavna in prometna sredstva skupna last, ne pa last posameznika?

Socialisti, ne mislite, da je to pisano iz sovraštva do tistih, ki imajo milijone. Tisti nas nič ne brigajo, vsaj nič več ne kakor Pašič in drugi kapitalisti! Pač pa nas briga in nas mora brigati bodočnost proletariata in njegovega edinega orožja, njegovih organizacij.

Danes imamo slavnostni kongres naše gospodarske organizacije. Poskrbimo za to, da bomo 15 letnico proslavili ne s puhlimi frazami o preteklem delu in s

hvalospevi na tiste, ki so delali — to je kapitalistična morala, kajti pri socialistih je vsak dolžan, da izvrši svoje dolžnosti prav tako, kakor je socialistična družba dolžna plačati njegovo delo z jelom. Proslavimo obletnico s tem, da položimo temeljni kamen za odpravo strahu, ki ga ima proletarijat pred našimi voditelji, kajti obenem s tem strahom bomo odpravili tudi nezavednost in tudi pomanjkanje požrtvovalnosti bo izginilo! Ko bo delavstvo videlo, da dela res zase, bo vse bolj pridno znašalo zrna in kamenčke.

Ta strah se da odpraviti s sklepom, da združba ne sme brez občnega zbora prodati nobene nepremičnine ali druge za skupnost važne lastnine. Tak sklep je posebno važen zaradi »Ljudske tiskarne« v Mariboru, ki predstavlja palačo, ki je zrasla iz skupaj nanosenih kapij. Razni bivši voditelji naših organizacij, ki so odločevali v načelstvih, so zagrešili, da so to tiskarno napravili za delniško družbo, s čimer so že zagrešili neodpušljivi greh napram socialistični morali. Pri delniški družbi ima vsak toliko besede, kolikor ima denarja! Toda precej denarja, precej delnic je tiskarne je še v rokah proletarskih organizacij, med njimi tudi konsuma. Če sklenete, da morajo ostati te in tudi druge morebiti v bodoče nakupljene delnice last konsuma, bo mogoče rešiti vsaj »Ljudsko tiskarno« pred kapitalističnimi kremplji raznih nekdanjih sodrugov in sedanjih milijonarjev, ki so si že prilastili večjo in boljšo tiskarno, ki je bila kupljena istotako za proletarijat in za proletarske žulje (Blasnikovo tiskarno v Ljubljani), ki pa hočejo dobiti v svoje roke še tudi »Ljudsko tiskarno«, da bodo imeli manj konkurence in da ne pride proletarijat nikdar do svoje lastne tiskarne, ampak da bo moral s svojimi časopisi še nadalje dajati dobiček kapitalističnim tiskarnam. Da je »Naprej« drag, to vendar vsi čutite!

Kako nevarno pa je, posnamete lahko po sklepu načelstva »Sloge« z dne 15. tm.: »Sloga«, ki ima 1/3 delnic »Ljudske tiskarne«, bo zastopal po tem sklepu na občnem zboru »Ljudske tiskarne« gospod Čobal. Strankin tajnik je protestiral proti temu sklepu, ker se mora itak izvršiti občni zbor »Sloge« in ta naj določi, kdo bo branil proletariatove koristi. Pa ker gospoda Svetek in Uratnik vesta, da na občnem zboru ne bi zmagała s svojimi kapitalističnimi kupčijami, sta izjavila, da občnega zbora ne marata. Za socialisti se bosta seveda še naprej kazala oba povsod, seveda samo tam, kjer jima bodo ljudje še kaj verjeli. Kaj poreče k temu trboveljsko delavstvo, ki je sovražilo našo stranko samo zaradi Čobala? Ki je iskalo še pri pomladanskih volitvah enotne fronte z Uratnikom Golonhom? In kaj poreče tisto delavstvo, ki je verjelo, da gre gospodu Svetku res samo za zedinjenje, ko je začel svojo »diplomatsko akcijo«? Vsem skupaj gre samo za mešanje proletarskih misli, da bi lahko nadaljevali tisto skrivno delo kapitalistične sile, ki nas po besedah naše himne še silijo v staro robstvo.

Pa z javnostjo bomo zmagali. Še vse bolj jasno bomo pisali! Za enkrat pa: pazite vi, ki danes odločujete v konsumu, da greste z dobrim vzgledom naprej in pokažete tudi strokovnim organizacijam pot, po kateri bo posameznim članom raznih načelstev in centr. odborov onemogočeno brez občnega zbora delati skrivne krvave kupčije.

Milenin:

»Bogokletstvo«.

(Konec.)

Odkod izvirajo v našem slučaju ti klci in ogorčenje? Iz bojazni, da trpi pri tem božanstvo kot tako, da izgublja vera kot čista ideja svoj vpliv, da se ljudstvu odvzema moralna opora, da bo zabredlo na ta način na kriva pota? Prav gotovo ne! Bog ostane Bog, pa če ga človek še tako pisano naslika, če se še tako nizko klanja in plazi po kolenih pred različnimi lesenimi podobami, če še tako hodi za procesijami in obišče vsak dan vse postaje križev poti, če vsako jutro kleči v spovednici in prisostvuje maši, če pa je v duši pusto polje in ni Boga tam, kjer se edino lahko nahaja, namre v človeški notranjosti. In končno bodimo obojestransko odkritosrčni in objektivni in priznajmo, da je tistim, ki so si prilastili monopol nad oznanjanjem in razlago verskih dogem presneto malo do Boga, še manj pa do ljudskih potreb. Skrb za lastno blagostanje jim je najvišji ukaz. So redke izjeme — čast jim — za pretežno večino pa velja to pravilo. Kdor ni slep in zna čitati tudi med vrsticami, se lahko prepriča sam. Gonja proti takozvanim svobodomislecem ni nič drugega kakor bojazen za lastne žepe in meh-

ke stolčke. Vera kot taka bi prav nič ne trpela, če bi krepka roka zamašila modernim farizejem usta, če bi malo pregledala njihove blagajne ohladila njihove prevroče glave in omehčala njihova okamenela srca. Če bi jih pa prisilila, da se dosledno ravna po Kristovih naukih, da prenehajo z bogokletstvom — kajti to, kar uganjajo sedaj, je pravo bogokletstvo — bi pa krščanstvo v idejnem oziru oživel in bi storilo ogromen korak naprej. Ker pa se gospodje vseh kalibrov boje ne za vero, marveč za svoje nenasitne žepe, zato se seveda z vsemi štirimi upirajo in branijo vsake trezne misli in pametne besede. Zato so se specielno pri nas oklenili politike kakor utopljeneč bilke, zato so se zvezali celo s takozvanimi komunisti, kar je vsekakor največji absurd v zgodovini proletarskega gibanja in najbolj sramotna kupčija, obenem pa tudi najlepši dokaz, da se tej gospodi tresejo hlače in da v silo celo hudič muhe zobje. Današnje krščanstvo, ki je po vseh znakih tik pred razpadom, ker je neverjetno gnilo, je res unikum, ki nima enakega primera. Opica je, ki trdi da je človek sraka v pav-jem perju, ki skuša skriti svojo nagoto z visoko pešmijo o božanstvu. Upajmo, da bo te žalostne komedije kmalu konec, da se bo dvignila na razvalinah oskrnjene-ga svetišča nova, prerojena krščanska

morala, nova, prava vera v pravega Boga, ki je vsem narodom in vsem vekom skupen, ki je od vekomaj do vekomaj isti vsemogočni vladar in zakonodajalec vesoljstva, ki daje vsem ljudem enake pravice do življenja. To pa se bo zgodilo tedaj, ko bo stopil s križa nov Krist, ki bo zgrabil bič in pregnal iz svetišča podle farizejske kreature. Ta trpeči odraslenik je proletarijat in njega čaka težka naloga preroditi človeštvo in preurediti sedanje krivične razmere.

Sedaj pa samo še kratak epilog. Ni so še utihnile naše pravične besede, ko se je že oglašil katoliški tisk, češ, da skrunimo hojže ime in pohujšujemo vero ljudstvo. Priporoča svojim pokornim ovčicam, naj s prezirom obračajo hrbet našemu klicu in naj nikar ne poslušajo ljudi, ki so zatajili Boga in vero. Naj sodijo ob tej obsodbi tisti, ki znajo ločiti plevel od zrna. Katoliškim moralistom pa polagamo na srce še te besede, ki tudi nam prihajajo iz srca: Kogar ne srbi, se ne praska, kdor išče, najde, kdor trka se mu odpre in laž ima dvatisoč let stare noge in zato je že skrajni čas, da prosijo za upokoje. Morda jim bo ta recept pomagal, da pomirijo razburjene živce. Če pa ne pa tudi ni posebna škoda. Čim bolj bomo iskali resnice, tem prej jo bomo našli.

Celjani! Proletarci!

Prvi pogoj za osvoboditev delavskega razreda je, da se postopoma osvobodimo meščanskih vplivov. In to, kakor na vseh ostalih poljih našega gibanja, tudi na kulturnem. Meščanska šola in kulturna organizacija je tisto, kar dela z najbolj prefriganimi sredstvi proti razširjanju razredne zavesti in direktno proti nji. Zato je naša dolžnost, da ustvarimo iz nas take ustanove, ki pa bodo v vprašanju razrednosti zavzemale nepopustljivo stališče prvih učiteljev socialistične misli in vseh onih, ki so v boju za to misel proti izkoriščanju človeške delavne sile in človeškega dostojanstva žrtvovali svoje zdravje in življenje. Sodrugi, socialistična vzgoja je nam vsem potrebna, take vzgoje pa ne bomo nikjer drugje uživali, če ne v organizaciji, ki smo si jo zgradili z lastnimi rokami. Posebno pa pomnite vi, proletarski strši, da niste rodili svojih otrok v nadlego in škodo svojemu razredu, kar smo te dni večkrat slišali, če jim v smislu socialističnega programa omogočite telesno in duševno izobrazbo za čim popolnejše bodoče borce naše stvari.

Sodrugi Celjani, organizacija, ki ji je namen vzgojiti take borce, med vami že obstoji. To je »Svoboda«. S svojimi raznovrstnimi odseki zasleduje ta cilj. Nevarnost je samo v tem, da je večina odsekov omejena na kako ožjo stroko, ki more biti dostopna včasih le ožjemu krogu ljudi. Zato smo se odločili, da ustanovimo pod okriljem imenovane organizacije še najpotrebnejši odsek, najbolj dostopen vsem spolom in starostim, najbolj zadoščujoč potrebi po telesni in duševni vzgoji.

Delavski telovadni odsek!

Ne tako kakor ga večinoma med nami umevajo, da se poleg telovadbe ne zanima za nobeno drugo stvar na svetu, temveč tak, ki bo gojil poleg nje še razne panoge športa in lahke atletike, v kolikor so te vsem dostopne, ki vas bo popeljal ob vsaki prosti priliki v naravo, vas učil, da jo vzljubite, ki vas bo z najrazličnejšimi kurzi, predavanji in diskusijami opozarjal na marsikaj za vaš napredek brezpogojno potrebnega, kar ste v šolah in med meščanstvom pogrešali, ali le nepopolno spoznavali.

Sodrugi Celjani, samo nekaj dobre volje je treba, da dosežemo naš cilj. Ker te dobre volje doslej ni bilo in ker ni bilo ljudi, ki bi se znali in hoteli globliti v organizacijsko delo, so vsi dosedanj poskusi za ustanovitev poštene telovadne enote propadli. Sedaj, menimo, da ne ostane pri samem poskusu, vsaj z naše strani bomo storili, kar čutimo, da je naša dolžnost. Celjani, če vas ni zaradi drugega nad vašimi neuspehi sram, naj vas bo zaradi tega, ker niste na letošnjem vsedelavskem zletu v Mariboru vi, iz katerih je misel vsedelavskih zletov izšla! — tako zastopani, kakor je marsikateri nezavednejši kraj! To naj vas podžiga k delu, da bomo prihodnje leto tudi na polju proletarske kulture zavzemali tisto mesto, ki nam gre.

Ven torej iz meščanskih telovadnih in »izobraževalnih« družtev, vsi pa se vpišite v delavsko telovadno enoto! Starši, glejte posebno vi, da prenehate s samomorilno polmeščansko tradicijo nad seboj in svojimi otroki! Glejte, da nam omogočite ustvariti v čim krajšem času disciplinirano armado, ki naj pokaže vsem in zlasti buržoaziji, katera se vam za hrbtom smeje, dokler ji delate štafaze, kaj proletarsko Celje iz svoje moči ve in zmora!

Priglasje sprejemata vsak dan od 8.—12. in od 15.—18. v »Naprejeve« uredništvu (Strosmajerjeva ul. 1., skozi dvorišče v 1. nadst.) s. Karlo Kocjančič ali pa s. Z. Arnsčak. Pri tleh dveh naj se oglašijo tudi oni, ki bi bili pripravljeni, sprejeti v novi telovadni enoti še kako funkcijo predtelovadcev, vaditeljev ali katerokoli drugo, ki jo pokaže potreba. Dan 1. skupnega sestanka se objavi pozneje.

Proletarski moške in žene, fantje in dekleta, starši za svoje otroke: Mi vas pričakujemo!

Priljubljeni odbor.

Politične vesti.

* Eno izmed glavnih propagandnih sredstev, s katerim so naši klerikalci dosegli pri zadnjih državno-

zborskih volitvah uspeh, je bila njihova zahteva, da se vojaki naše narodnosti držijo v domačih garnizijah. Ljudje, ki so to zahtevo gledali samo s stališča svoje površnosti, so peli zato klerikalcem hozano in jim kar v masah oddajali volilne kroglice. Bili pa so tako malo dovzetni za temeljitost, da niso pomislili: ne v tem, da se naši fantje držijo v domačih krajih, je rešitev, temveč rešitev je v tem, da se ustvari sistem, ki bo držal fante doma pri delu, ne pa pod puško. Militarizem je militarizem, pa naj bo v Macedoniji ali doma. Militarizem je treba odpraviti. Za to socialistično zahtevo je imelo ljudstvo prav malo smisla. Kakšen smisel pa ima sedaj zanj klerikalna predvolitvena zahteva, je še zanimivejše vprašanje. Ker klerikalni poslanec Škulj je v vojnem odseku te dni zahteval, da se naj rekrutirajo mladi ljudje za vojno mornarico tudi iz Slovenije! Torej ne samo to, da naj bi ne ostali v domačih garnizijah, ampak celo na morje hoče dična črna gospoda poslati slovenske fante! Ti, ki si oddal zahtvo svojo kroglico v nadi, da se ti ne bo treba vsaj po tujini klatiti, kaj praviš k temu?

* Naša vlada v Beogradu je sklenila, da napravi skupno z vladami Male antante demaršo pri vladi Cankova, katere ne priznava. Poslanik Rakič bo izročil v spremstvu poslanikov iz Češke, Romunije in Grške bolgarski vladi ultimatum, v katerem zahteva naša vlada med drugim, da mora Cankova vlada takoj odpustiti vse vojaštvo do 30.000 mož in vse oficirje, ki jih je antantna komisija reducirala. Vlada mora dalje razgnati vse komitaške čete, ki so ob naši meji in mora dati garancijo za neulysko pogodbo. Zadnja točka ultimata opozarja sofijsko vlado na resne posledice, ki bi zadele Bolgarsko v slučaju neizpolnitve ultimata. Ultimatum so izročili sofijski vladi v soboto 15. jun. ob 10. dopoldne.

* Makedonski komitaši so prekoračili pri Sušici našo mejo in prišli v neposredno bližino Skoplja. Boj, ki se je vnel med njimi in orožniki, je trajal 9 ur in se končal s porazom komitašev.

* Meščanska vojna ali absoluten mir? Stambolijski je izdal manifest, v katerem poziva bolgarski narod, naj se upre nezakoniti vladi Cankova. Pristašem Stambolijskega se je posrečilo, odrezati Sofijo popolnoma od ostale Bolgarije in mestu preti lakota. Nova vlada je v četrtek sklenila, da prepove meščanom prepostratno uporabo živeža. Bolgarska telegrafična agentura pa javlja vesti, da vlada po celi Bolgariji popolen mir, slabotni poskusi Stambolijskega so se ponesrečili. Nova vlada si pridobiva vedno več zaupanja, kar dokazuje njeno neprestano napredovanje. Različne vesti — kar znači, da vlada na Bolgarskem ne dopušča vsakega dogodka raznesti po svetu.

* Vlada miru je na Bolgarskem in nikakor ne vlada vojne. V četrtek je dal zunanji minister Kalov zastopnikom inozemskih listov sledeče pojasnilo: Stambolijskega niso vrgli iz vojaških, ampak le iz političnih ozirav. Izjavljamo tudi, da je bilo gibanje, ki je povzročilo padec Stambolijskega, popolnoma bolgarskega pomena; to pa izjavljamo za to, ker so nekateri krogi govorili, da je bila nova vlada vpostavljena s pomočjo macedonskega komiteja. Da bi se Bolgarija obrnila na stran vojne ali da bi jo hotela izzvati, je popolnoma neutemeljen strah inozemskih politikov. Menjava vlade je naša notranja zadeva in ni zmožna oškodovati nobeni drugi vladi njenih interesov. Tako dopisnik »Arbeiter-Zeitunge«! Mislimo, da je to poročilo do pičice resnično!

* Bolgarski kralj je zoprosil Cankova, naj omogoči čimprejšnji povratek Radoslavova, na katerega stavi največje upe.

* Stambolijski ujet? Bolgarska telefonska agentura javlja službeno: Vladne čete so danes (14. VI.) ujele bivšega ministrskega predsednika Aleksandra Stambolijskega v vasi Golak pri Slavovici.

* Zadnje poročilo — smrt Stambolijskega. Uradno poročajo, da je bil Stambolijski v petek nekako ob 3. pop. pri Slavovici ubit od vladnih čet.

* V Poruhrju se sabotaze nadaljujejo. Nekateri buržujski krogi očitno simpatizirajo s Francozi. Ti prodajajo

premog in brikete le onim krogom, ki se podpisujejo za Rensko republiko. Gospodje buržuji pa so prebrisani, ti prodajajo namreč ta premog naprej onim, kateri ga radi take sramotne cene niso hoteli kupiti od Francozov. V bližini Henna so ujeli rudarja, ki je hotel razstreliti železniško progo; žrtev je bila francoska straža, ne vedo še pa, ali je streljal rudar, predno so ga ujeli, ali pozneje. V Dortmundu je bivši policijski stražmojster Balduan ustrelil dva narednika. Stvar pa je popolnoma osebnega pomena in nima z nacionalizmom nobenega stika, kakor poročajo buržujski listi. Francozi so odnesli iz narodne banke v Dortmundu okoli 50 milijard mark. Na progi Koblenz-Bonn sta v četrtek skočila s tira dva vlaka. V mnenju, da je to sobotažni čin, so zgrabili francozi več oseb.

* Belgijska vlada je podala v petek ostavko, ker je senat odklonil predlog glede francoskega vseučilišča v Gentu. Kralj Albert je ostavko sprejel.

* Poročilo o dosežanju podpisanju avstrijskega posojila pravi, da je bilo posojilo v znesku 100 funtov podpisano do 40 %, v znesku 1000 funtov do 30 % in znesku do 10.000 funtov do 10 %. Na borzi v Londonu je živahna kupčija z zadolžnicami avstrijskega posojila.

Socialisti — esperantisti!

Mednarodni jezik se zadnje čase neverjetno hitro širi po vsem svetu. Ustanavljajte esperantske tečaje! Pomnite, prava internacionala bo šele tedaj, ko bodo ljudje brez težav lahko občevali med seboj v internacionalnem jeziku — v esperantu. Pridobivajte prijatelje za to. Pojasnite jim važnost tega jezika.

Kapital, kapitalisti in proletariat.

Kapital je danes beseda, ki jo navadno istovetijo s kapitalizmom, zato, ker izvirata obe besedi iz enega korena. V resnici pa je kapital je internacionalni izraz za vrednote, ki izvirajo iz dela in bi torej po vsej pravici pripadali onim, ki ga z delom ustvarjajo, ki hočejo od tega svojega dela imeti tudi kak enakovreden hasek. Pa je bil ves dosedanj družabni red takšen, da si je kapital gromadil le tisti, ki si ga ni prislužil z delom svojih rok, pač pa je znal izrabiti vsako priliko, da ga je drugim kradel na lepši ali grši način in si je druge udinjaval tem svojim prilicnostim. Ker je velika večina udinjanih ali masa nerazsodna ter needna, so si torej kapitale pridobivali le posamezniki. Tako so nastali kapitalisti.

Posameznik, ki nekaj po tuji zasluži posejduje, na kar navezuje ves svoj obstanek, dobro ve, da mu masa v svojem srcu ni voljna večati imetek in da bi ga znala nekoč spraviti iz njegovega ugodnega položaja. Zato skuša svoje stališče v človeški družbi pred vsemi nevarnostmi utrditi. Kjer to ne gre po »poštenem«, to je »legalnem« potu, posameznik pozabi na poštenje, meče množici pesek v oči, da bi pozabila na svojo »zavist« in mu zvesto služila za bore denarce, katere on sebi »odtrguje«, ne z namenom, da odpomore njeni bedi, temveč z namenom, da jo obdrži pri najpreprostejšem življenju — če pomre, mu ne more služiti — na drugi strani pa z bedo ponemni.

Nerazsodnost v masi pa ni podpirala samo beda, temveč tudi tisti, ki so namenoma utrjevali v masi nje naravni dojem do vraž in slepe vere. Vsi tkz. duševni pastirji so se posvetili temu delu tem rajše, ker so imeli na posebno lahek način najlepši pripomoček množiti svoj kapital. Pa so med maso vseeno začele padati iskre, z namenom, da jo vžgejo in spametujejo. Tako so kapitalisti spoznali, da bodo vseeno uničeni, če ne bodo proti snujoči se mednarodni falangi razlaščenecv osnovali svojo lastno, po gospodarskih prilikah že itak dano falango in po enotnem načrtu zlivali zmedo v maso. Kapitalizem uporablja danes za vsak narod posebe internacionalno dogovorjena sredstva, da ostanejo mase še dalje neumne, uporablja jih čisto zavestno. Med temi sredstvi je eno najmodernejših in najuspešnejših fraza o nacionalizmu in domovinski ljubezni. Z njeno pomočjo so zagnali narode proti narodom v svetovno klanje, ko jih je bilo treba odvrniti od sijajno napredujoče misli socialne rešitve. Pa

sploh ni nobene še tako svete ali peklerske stvari, ki bi je kapitalizem ne izrabljaval v svoje ponemnevalne namene: teror prav tako kakor blago bogoiskateljsko besedo, cerkev prav tako kakor bordel, šolo prav tako kakor kasarno, glad prav tako kakor požrešnost v jedi in še bolj v pijači, naravni altruistični čut prav tako kakor naravni individualistični. Na ta način se je ljudska neumnost večala, kapital posameznikov pa tudi. Našli so se ljudje, ki so skušali svojim sotrpinom odpirati oči in jih nasečuvati proti kapitalističnemu redu na ta način, da so jim obljubljali mogoče in nemogoče. Ti, ki so začeli svoje akcije z dobrimi nameni, so pa pozabili na organizacijo kontrole in ker te ni bilo, so morali sami prejeti ali slej zapasti mamono, izkoriščanju.

Ko so si taki voditelji pridobili dovolj »za stara leta«, o kontroli potem še celo niso hoteli nič slišati in tudi niso čakali, da jih kak slučaj napodi med oči in kapitaliste, temveč so po navadi rajši že kar sami popihali k njim. Ljudje, ki so to videli, so kleti voditelje in njegove pomagače ter so naposled pogнали vsakega, ki jim je prišel nasproti s socialističnimi cilji. Nekateri so zopet tako razpoloženi v masah izrabili in so sliкали kapitaliste v najčrnejših barvah, nezavednost v masi pa v čim lepših, ali pa je sploh niso upoštevali. Dejali so, da bodo potem, ko pahnejo kapitaliste, vsi enaki, da bodo imeli vsi enako imetje in da bo na svetu strašno lepo. Samo pobiti in poklati je treba vse skupaj in to navadnemu razumu zelo prija. Bili so to glasniki komunističnih idej. Ti so uspevali posebno tam, kjer je bilo ljudstvo najbolj zatirano (na pr. v Rusiji!). O kontroli pa tudi ti niso govorili. Čemu neki? Saj so gledali vsi le v sedanjost in trenutni uspeh, na bodočnost in organizacijo pa ni pomislil nihče, še manj pa na idejo, katero je razširjal. Socializem je postala slednjec le še fraza, osvojevana od kapitalistov in še bolj od večkrat ogoljufane mase.

Ljudje, ki so se naučili v tej težki soli goljufij in prevar, kaj je krivo neuspehov, so začeli množice hujskati proti socializmu in jim trobiti na ušesa, da se je treba zediniti preko strank v »neodvisnosti«, ker bodo vsi skupaj zmogli vse. Taki ljudje so proletariat v borbi proti kapitalizmu zvezali celo s kapitalizmom samim, ker potrebujejo denarja, kapitala, ki ga masa nima in nazadnje s pahnenimi voditelji. Torej z dežja pod kap, proti goljufiji med goljufje! Vse to, ker masa še vedno prepušča drugim delo zase, ker sama nič ne dela, ker še kontrole ne pozna.

Ko so prišli ljudje, ki so povedali prvo besedo »kontrola« in razložili nje pomen, niso dobili ljudi, ki bi jih bili še voljni poslušati. Začeti je bilo torej treba znova graditi stavbo. Kapital, ki ga imajo danes v rokah oni, ki so znali ljudstvo vpreči v delo za se in ga ogoljufati, jim je treba iztrgati iz rok, napraviti iz njega skupno last vseh delavskih ljudi, to se pravi, onemogočiti nadvlado in izkoriščanje s strani posameznikov in s tem omogočiti celi družbi zdrav napredek. Kako naj se pa to izvrši? Danes jih je malo več, ki bi ne vedeli, da brez organizacije to ne gre, samo, ker ne vedo, kaj je to prav za prav organizacija, ker so še vedno preleni, da bi s premišljevanjem prišli do pravega, si ne vedo pomagati in se sploh ne priključijo nobeni organizaciji. »Neodvisni« so, samo ne vedo, da je ta njihova neodvisnost nekaj žalostnega, neodvisna samo od lastne pameti, v vsem drugem pa pokorna sužnja vsemu drugemu. Kakšna je rešitev? Stvari je treba iti bolj na dno. Če vemo, da je potrebno kapital socializirati, drugače se bomo valjali v vedno večjem blatu, je predvsem potrebno, da napravimo prvi korak na to pot. Prvi korak pa je premišljevanje, delo z lastnimi možgani in rokami, čut, da je kontrola dolžnost, organizacija! Na pot torej!

Razno.

* Interesantno dogodbico priobčuje »Arbeiter Zeitung«: Neka dunajska židovska cerkvena bratovščina je pred časom najela zasebno stanovanje, ki ga je uporabljala za molilnico. Hišni posestnik je pred nedavnim tej bratovščini stanovanje odpovedal, toda okrožno sodišče je to odpoved zavrnilo. Zadnji terek se je radi te razsodbe vršila vzklicna razprava pred višjo instanco. Tu moramo pripomniti, da va-

ruje avstrijski stanovanjski zakon le najemnike stanovanj ali pa poslovnih prostorov (v nemščini se to lepše sliši: Geschäftlokale), dočim dela za eksercirne prostore izjemo. Zastopnik hišnega posestnika je torej zahteval, naj se vzkliku ogodi, ker ni molilnica ne stanovanje ne poslovni prostor, temveč spada v eksercirno panogo, dočim je zagovornik židovske bratovščine stal na stališču, da je molilnica — poslovni prostor (kakor rečeno: Geschäftslokal). »A. Z.« pripominja k temu: Vzklicni senat je bil torej primoran odločiti samo o tem, če je kaka božja hiša eksercirni prostor za vero ali pa poslovni prostor za prodajanje vere. Senat se je nagibal k drugemu mnenju in je vzklik zavrnil. Ker je pa stvar načelne važnosti, je dopustil revizijo, ki naj izvede najvišje vzklicne inštanice. Prav radovedni smo, kako bodo sedaj v Avstriji rešili to vprašanje: ali je cerkev bolj podobna soldatom ali pa — kšeftu...

r Desna roka sv. Frančiška. Jezuitje vlačijo sedaj po svetu desno roko sv. Frančiška. Vrše se velikanske ceremonije, ki prekašajo one v srednjem veku. Ta »roka« je romala sedaj po Franciji, po Španiji in po Italiji. Tudi v Trstu so priredili z njo cirkuske predstave, katerim je prisostvovala 100.000 glava množica. Ljudje se dajo še sedaj prav imenitno goljufati in jezuitje znajo še sedaj prav dobro polniti svoje nenasične malhe s pomočjo gnilih kosti, ki so jih najbrže pobrali iz svojih inkvizitorskih temnic in na račun ljudske neumnosti. Seveda so se pri tem dogajali tudi čudeži. Tako piše »Bogoljub«: V Trstu je zadobila zdravje, in sicer v hipu, neka Elsa de Reya, ki je bila dve leti v postelji radi kostnice. Opravljala je desetdnevno na čast svetniku, nato pa se je dotaknila svetinje. Poprej čisto trda noga se je gibala, in bolnica je vstala ozdravljena. Šla je v cerkev, da se zahvali. V »Listnici uredništva« pa beremo še tole: »K. K. Č. Vi bi radi, da bi se roka sv. Frančiška pripeljala tudi v Ljubljano? Bomo povprašali, a ne vemo, če bo mogoče.« — Škoda! Ljubljanci bi se lahko enkrat pošteno zabavali s cerkvenimi klovnji in coprniki.

r Da se industriji ne sramujejo že javno priznati, da so oni tisti, ki spodbujajo vandalistične nastope proti organiziranemu proletariatu, dokazuje okrožnica, ki jo je 1. tm. meseca poslala Zveza industrijcev v Sloveniji svojim članom, naj na priporočilo belgrajske industrijske centrale z inserati in podobnim podpirajo glavno orjunaško glasilo »Preporod« v Beogradu. Obenem dokaz, da stoji orjunaštvo, ki se tako pogumno potegujejo za delavske interese, v hlapčevski odvisnosti od gospode, ki na račun delavskih interesov živijo! Klerikalni »Slovenec« toči ob tej priliki krokodilove solze nad okrožnico industrialcev, češ: Orjuna razbija industrijska podjetja, a industriji jo podpirajo. Tukaj robec, gospodje: Industrijska zveza podpira Orjuno (in Orjuna njo), vi pa sedite s svojimi Pollaki in kopico podobnih magnatov na istem fotelju, v isti zvezi proti delavskemu razredu! Vaše orknaštvo se spredaj z Orjuno grize, zadaj pa liže! Tableau!

r Izdajanje izseljeniških potnih listov v Ameriko je prešlo v kompetenco izseljeniškega odseka pri socialnem ministrstvu. Vse nerešene in nove prošnje bo torej odslej dobival ta odsek v svoje roke.

r Tudi pri nas se muslimansko ženstvo giblje. Te dni je zapustila kot prva muslimanska maturantka iz Bosne belgrajsko gimnazijo hčerka načelnika v ministrstvu notranjih poslov Hadžića. Samo to je problem, koliko turških deklet bi se lahko s svojimi »moškimi« sposobnostmi udarile reakcionarne določbe svoje vere v obraz, če bi bili njihovi očeti v zavidi in socialnem položaju kakega načelnika v jugoslovanskem ministrstvu notranjih zadev.

Celje.

c Celjske sodruge opozarjamo, da bodo danes v delavskem tajništvu v Vodnikovu ulici 3 razpoložene evidenčne pole Krajevne org. SSJ v Celju. Potrudite se h kontroli, ki bo najboljša, če jo izvrši vsak sam. Pa tudi videli boste, koga še manjka med nami.

Priporočamo sledeče trafike v Celju: Janžek v Gosposki ulici, Prajle v Prešernovi ulici.

Ljubljana.

I Ljubljanska porota je obravnavala kot zadnji slučaj poletne sezone zadevo 43 letne Neže Janc iz Dvorske vasi. Obtoženka je 13. aprila pobila svojega moža Janeza s sekuro. Povod uboju je bil čisto malenkosten. Neža je 18 let živela v zakonu z Janezom in bila strašno nasilna ter surova ženska. Rada bi se bila polastila posestva in je hujkala tudi otroke proti svojemu možu. Ker pa je bila strašno nagla jeze in je Janez kritičnega dne vlomil v hišo, ki mu jo je pred nosom zapahnila, ga je sunila ven in ga tolkla kot besna s sekuro po glavi in vratu. Nato je šla hladnokrvno s krvavo sekuro k sosedu in ji pokazala orodje. Neža Janc je bila pri preiskavi čisto mirna in je zanikala vse, kar je govorilo proti njej. Vendar so porotniki z 10 proti 2 glasovoma potrdili vprašanje umora in Jančeva je bila obsojena v smrt na vešala.

Iz stranke.

s V Hrastniku se bosta vršila v sredo 20. junija dva shoda SSJ. Ob 15. (ob 3. pop.) v dvorani »Konsumnega društva rudarjev«, ob 17. (ob 5. pop.) pa v Domitrovičevi gostilni. Na dnevnem redu bo tudi poročilo o socialističnem kongresu v Hamburgu. Pred prvim shodom bo skupna seja odbornikov obeh organizacij SSJ. Začetek ob 14. (ob 2. pop.). Sodrugi, pridite polnoštevilno in točno, da bo čas izrabljen!

Iz strok. gibanja.

g Okrožna strokovna komisija v Celju sklicuje za nedeljo dne 17. tm. ob 8. zjutraj veliki protestni shod v hotelu Union. Dnevni red: 1. Bój socialni reakciji in kapitalističnemu nasilstvu. 2. Naloge strokovnih organizacij za obrambne nastope proti izporam. 3. Razno. Govorila bosta ss. Jurij Jeram iz Jesenic in Al. Leskošek iz Celja. Dolžnost vsakega, ki si služi z roko vsakdanji kruh, je, da se protestnega zborovanja zanesljivo udeleži. (V slučaju slabega vremena se bo shod vršil pri Zelenem travniku v istem času.)

Vestnik „Svobode“.

v Opozorjamo na prijateljski sestanek pri Svetelu v nedeljo 17. VI. ob 3. pop. Privedite mladino, ki je bodočnost proletariata!

v Izlet delavskih telovadnih enot Šiška—Ljubljana združen z javnim telovadnim nastopom in vrtno veselico na Vrhniki 17. tm. Vlak odhaja iz Ljubljane ob 13.2' in iz Vrhnike ob 8.40'. Zbirališče vseh udeležencev bo v Ljubljani na južnem kolodvoru ob 13. Izkaznice za polovično vožnjo izdaja centr. tajništvo »Svobode« v Ljubljani v soboto. Vsi na Vrhniko!

ORGANIZACIJA INŠPEKCIJE DELA.

Mednarodni biro dela nam je poslal različna obvestila, med katerimi je najvažnejše sledeče:

Ravnatelj Mednarodnega biroja dela Albert Thomas je poslal vladam vseh držav, ki so včlanjene v Mednarodni organizaciji dela (teh je 55) pismo, s katerim jih obvešča, da se bo vršila prihodnja Mednarodna konferenca dela 22. oktobra t. l. v Ženevi. Glavna točka na tej konferenci bo vprašanje o »občnih načelih za organizacijo inšpekcije dela«. Ozirajoč se na komplicirani karakter tega vprašanja kakor tudi na odredbe verzajskega dogovora, v katerem je predvideno sodelovanje žen v inšpekcijski službi, predlaga ravnatelj, da bi poslale države na konferenco ne samo tehniške svetovalce, ki imajo izkušnje v inšpekcijski službi, temveč tudi žene, ki jim to vprašanje ni popolnoma tuje.

Na dnevni red so mislili postaviti še več važnejših vprašanj, kakor uporabljanje svobodnega delavnega časa, enakopravnost v postopanju z inostranskimi delavci itd., toda upravni svet MBD je odločil, da se diskusija o teh stvareh da na redno konferenco, ki se bo vršila v juniju 1924. leta.

Mednarodni biro dela podaja statistiko o izseljevanju v predvojni in povojni dobi (1913—1921). Izseljevanje se je zmanjšalo v tej dobi za 69%. L. 1913. se je izselilo v prekomorske dežele iz Evrope 2.247.000 oseb, leta 1920. že 945.000, leta 1921. pa komaj

793.000 oseb. Statistični podatki dokazujejo, da ni število povojnih izseljencev nič večje kakor $\frac{3}{5}$ predvojnih.

PLAČANI DOPUSTI!

Po večih državah so vpeljali povojno prakso, da dovoljujejo industrialci svojim delavcem plačane dopuste. Glasilo Mednarodnega biroja dela »Informations Sociales« prinaša od časa do časa obvestila iz raznih krajev, kako da se ta metoda praktično uporablja.

V Angleški je po poročilu delovnega ministrstva nad 100 slučajev, da se zajamčijo delavcem s kolektivnimi dogovori ali drugimi sporazumi vsakoletni plačani dopusti. Večina teh dogovorov velja za javne praznike, ki so zakoniti, poleg tega pa tudi za dopust ob delavskih, ki traja od 3—12 dni letno. V tem slučaju vpoštevajo le delavce, ki so pri kakšnem delu že nad 6 do 12 mesecev.

V Nemčiji so odredili plačane dopuste od 3 do 6 dni letno. V Avstriji je delavstvu z zakonom zajamčen plačan dopust ob delavskih praznikih, in sicer 7 dni letno, če so bili zaposleni na istem mestu že 1 leto, če pa so bili že 5 let v službi, pa 14 dni.

V Italiji vpoštevajo ta sistem vsa važnejša industrijska podjetja. V kemičnih, kovinarskih in tekstilnih podjetjih imajo delavci 6 dnevni plačani dopust; v električnih in tiskarskih podjetjih pa do 12 in 15 dni. Te pravice dobi delavec večidel le, če je že nad 6 mesecev ali 1 leto tam v službi.

Češkoslovaški parlament se bo sedaj začel baviti z zakonom o delavskih dopustih, ki bo predvideval letne plačane dopuste za domače postrežnike, industrijske delavce in vajence. Oni, ki so nad eno leto na istem mestu v službi, bodo imeli po zakonu 6 dnevni dopust, oni z 10 letno službo pa 12 dni. In pri nas?

To in ono.

Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Kdor mora po takšni tarifi zakona o taksah in pristojbinah (Uradni list 100/1921) polletno plačati kako takso, se opozarja, da naj izpolni to obveznost za drugo polletje 1923 najkasneje do 15. julija 1923. Tuke takse so: Polletna taksa po tar. post. 64 (za pravico, da se točijo pijače pod milim nebom) 250 Din. Polletna taksa po tar. post. 65 (da se točijo pijače v baraki) 250 Din. Proti takšnim zavezancem, ki ne bi do 15. julija 1923 vplačali polletne takse, se bo kazensko postopalo.

Za današnjo generacijo je bil Karel Kautsky eden največjih učiteljev socializma. Na tisoče je delavcev po vsem svetu, ki so se iz njegovih v neštete jezike prevedenih spisov naučili spoznavati socializem. Njegovo mišljenje o socializmu in socialnih vprašanjih mora biti torej nekaj vredno. Kautsky je ostal zvest svojim načelom tudi med vojno in je bil odločno v opoziciji proti Scheidemannu. Kautsky je pa tudi odločen nasprotnik spartacizma in boljševizma in to bi lahko opozorilo razne radikalce, da se te struje vendar ne smejo meni nič tebi nič mešati s socializmom.

Socialna enakopravnost ne pomeni sama na sebi sploh absolutne socialne enakosti, pač pa daje vsem priliko za njo. Kdor misli, da se bo po načelih socializma lenuhu enako dobro godilo kakor pridnemu, tepcu enako imenitno kakor modremu, ima o socializmu zelo napačne pojme. Socialistična družba mora vsem članom dati enake pogoje za razvoj vseh svojih dobrih sposobnosti. In vsakemu sposobnemu mora dati priliko, da uveljavi svoje sposobnosti. Kdor koristi družbi več kakor drugi, naj ima tudi pogoje za boljše užitke. Kdor ne bo kljub vsem prilikam sposoben za nič drugega, kakor da pomete ceste, ne more pričakovati enake nagrade, kakor izumitelj novega stroja, ki poda delavnemu ljudstvu več počitka in prostega časa. »Enake pravice in enake dolžnosti« pomeni: Kakor izpolnjuje kdo dolžnosti, tako uživa pravice.

— Ameriška poštna uprava se pogaja sedaj s 16 raznimi inozemskimi državami glede vpeljave pošiljanja denarja potom mednarodnih poštah nakaznic. Le v slučaju dveh izmed teh inostranskih držav, namreč Nemčije in Avstrije, gre za zopetno vzpostavitev poštne nakazniške službe, ki je obstojala že pred vojno. V slučaju drugih držav — izmed katerih je nastala večina še le po vojni — bo Amerikancem, če bodo dotična pogajanja ugodno uspela, dana prvič prilika, da se poslužijo iste olajšave pošiljanja denarja po pošti, ki že obstoja glede mnogih inostranskih držav. Države, s katerimi se Združene države pogajajo glede vpeljave mednarodnih poštah nakaznic, so med drugimi: Jugoslavija, Češkoslovaška, Bolgarska, Poljska, Rumunska, Litva itd. Po posameznih poštah nakaznicah v inostranstvo je mogoče pošiljati kvečjemu po 100 dolarjev.

— Marka je padla že na 112.000 dolarjev. Izključen je tu kak govor o borzni špekulaciji.

Parnik
66 LEVIATHAN 99

Najmodernejši, največji in najluksuznejši oceanski parnik. Najvišje zmoglosti iznajdljivosti, znanosti in moči kapitala so vtelesene v izdelavi tega divnega parnika. Neprimerljiva udobnost v vseh razredih.

Prva vožnja v New York 17. julija 1923,
potem 7. avg., 28. avg., 18. sept., 8. okt., 29. okt. itd., vsake tri tedne v terek od Southampton-Cherbourg. — Podrobna pojasnila potom spodaj navedenih naslovov.

BREMEN - NEW YORK

Direktna zveza s krasnimi ameriškimimi vladnimi parniki. Neprekosljni po udobnosti, čistosti in izborni oskrbi. Hitre in varne ladje.

»George Washington« »President Fillmore« »President Harding«
»President Roosevelt« »America« »President Arthur«

Zahtevajte podrobna pojasnila in brodar. list št. 216.

Ugodna prilika za prevažanje blaga.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Beograd, Palata Beogradske Zdruga, podružnica v Ljubljani: Zadruga Zveza, Ljubljana.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

France je vedno sovražil to pesem, da jo izrabljajo šovini in patriotje za napade in poniževanje radikalcev, ki nočejo na prvi klic ukloniti hrbta pred njimi. Ali zdaj je imela pesem čudovit učinek: vsi so peli — in pesem jih je umirila. Fantje — vojaki, delavci, postrežnice in voznice ambulanc, sploh vsi, čeprav prestrašeni do mozga, so se spomnili, da so del armade, ki je na potu v vojno. Nekateri so pomagali mornarjem, spustili čolne v vodo, in drugi so obvezavali ranjence in jih nosili po nagibajočem se krovu.

Veliki parnik se je pogrezal. Strašna zavest — ta mogočna zgradba, dvotedenski dom več tisoč ljudi, plavajoč hotel s posteljami, obednicami, kuhinjami, pogrnjenimi mizami za zajutrk, z mogočnimi stroji in s tovorom vsega mogočnega blaga in potrebščin za armado — vse to je imelo vsak hip iti na morsko dno! France Kremen je čital o torpediranju mnogih morskih parnikov, ali vse tisto čitanje ga je poučilo o stvari manj, kot pa je zdaj videl v par minutah, ko se je napol v zavesti držal za vrv in topo gledal na rešilne čolne, ki so se zasukali iznad krova in izginjali na drugi strani razbite krovne ograje.

»Ženske so prve!« je bil klic, toda ženske niso hotele v čolne, dokler niso bili rešeni vsi ranjenci; stvar se je torej zavlekla. France je pomagal nesti svojega ranjenega prijatelja »strigalico« na rob visečega krova in od tam so ga spustili na vrvi v čoln. Medtem se je krov že tako nagnil, da je bilo težko hoditi po njem; rilec se je pogrezal in zadnji konec parnika je vedno bolj štrlel v zrak. Človek si ne more misliti velikosti oceanskega parnika, dokler ne vidi njegovega zadnjega konca, ko se vzpenja kakor velika gora, predno izgine v morsko globino.

»Skoči v vodo!« so vpili fantje drug drugemu. »Rešilne ladje pridejo in te pobere. Skoči in plavaj!«

France je zdirjal na rob pogrezajočega se transporta. Pod sabo je videl majhen čoln, ki bi se bil rad oddaljil, ali razburkani valovi so ga metali ob steno ladje. Zaslišal je strašen krik in videl moža, ki ga je pogoltnila voda med čolnom in šteno parnika. Vse je skakalo v morje, tako da ni bilo več prostora v bližini, kamor se bi bil človek spustil. Naposled je France zagledal nekoliko praznega morja in skočil.

Zadel je ob ledeno vodo in se potopil. Val je drvel preko njega. Rešilni pas ga je hitro vrgel na površje in tedaj je dobil

TISKOVINE

za urade, trgovino, denarne zavode, društva itd. Knjige, časopise, reklame, cenike ter sploh vsa, v tiskarsko stroko spadajoča dela, izvršuje točno in lično

ZVEZNA

TISKARNA

V CELJU

STROSSMAYER. ULICA
ŠT. I. TELEFON ŠT. 65

Širite
proletarski
tisk!

sapo, ali v drugem hipu ga je dušil nov val in istočasno ga je tolklo po glavi veslo mornarja, ki se je mučil s čolnom nad njim. Posrečilo se mu je uiti udarcem in zopet je vzdignil glavo nad morje. France je bil dober plavač, ampak še nikdar ni plaval v tako mrzli vodi; morje je bilo veliko bolj mrzlo kakor je pa sanjal takrat, ko se je razgovarjal o tem z Maličem! Ledena roka morja ga je hotela zadaviti, iztlačiti življenje iz njega. Bojeval se je s silnim naporom, kakor se bori človek, kadar ga hoče kdo zadušiti.

Valovi so ga topli in metali sem in tja. Naenkrat ga je sunilo in pognalo — kakor da ga žene vodopad Niagare — globoko dol, dol... Že je mislil, da je prišel konec, topa v naslednjem trenotku je bil zopet na vrhu in toliko, da je še mogel potegniti sapo. Parnika ni bilo več nikjer. France se je nahajal v vrtincu peneče se vode, v katerem so plesali preobrnjeni čolni, vesla, stoli in razni drugi predmeti poleg velikega števila vojakov in mornarjev, ki so se lovili za navlako ali pa krčevito plaval sem in tja, da dosežejo kako stvar.

France se je zopet pogrezal in že se je mislil prepustiti valovom, ko se je pojavil tik njega čoln, čigar vesla so urno odrivala vodo. Mornar v čolnu je vrgel vrv in France jo je skušal prijeti, pa ni mogel; čoln se je naglo pomaknil k njemu, iztegnila se je roka in ga pograbila za ovrtnik njegove bluze. Bila je močna in blaga roka; France se je docela prepustil tej roki in potem je izgubil zavest za dolgo časa.

Ko je France spet odprl oči, je bil v čudnem položaju. Sprva ni mogel pojmiti, ke je in kaj se godi z njim, nato je začutil težke bolečine; zdelo se mu je, kakor da se ziblje v veliki rjuhi in udarci dežujejo po njem z obeh strani. Ker se je natura protivila takemu ravnanju, se je France kmalu zavedel in brzo prijel za neko stvar v bližini, ki je bil stebriček iz medenine v ograji. Nato je poskušal ubraniti se udarcev svojih mučiteljev. Debel pogled mu je razodel, da so mučitelji omenjeni stebriček na eni, stena na drugi strani in vrv, s katero je bil privezan k ograji; z njim vred sta bila privezana še dva moža. Stena, stebriček, France in drugi možje okrog njega so pa počenjali zelo neverjetne reči: zaletavali so se doli, kakor da se hočejo spustiti v brezdanji prepad, nato pa so zleteli nekam gori, kot da se mislijo za vselej posloviti s tega planeta in odfrčati v vsemir. To guncanje dol in gor je trajalo po matematičnem zaključku pet sekund in pol — toliko časa je namreč vzelo, da je mučenik skočil v prepad in zletel v nebo

(Dalje prih.)

Ena steklenica Elzafluida nadomesti

3 steklenice francoskega žganja!

Vsebinsko to naredi!

Sestava Fellerjevega Elzafluida je iz najmočnejših esencev zdravilnih zelišč, cvetja, korenin in listja z najfinjšim destilatoma žganja. Že čez 25 let je vzrok hvaležnosti nebroj ljudi v vseh delih sveta, ker jim kakor dober prijatelj v težkih dneh prežene bolečine, imate bolečine v udih? V hrbtu? Zobobol? Nahod? Ste slabotni, izmučeni in preveč občutljivi? Želite dober kosmetikum za zobe, zobno meso, lice, glavo? Ali želite v vseh priložnostih imeti zanesljivo sredstvo v hiši? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Kmalu boste rekli tudi vi:

TO JE NAJBOLJŠE KAR SEM KEDAJ OKUŠAL!

Je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste! V vseh lekarnah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Feller. S pakovanjem in poštnino stane, če denar naprej pošljete ali pa po povzetju:

3 dvojn. ali	1 špec. steklenica	Din 24.—
12 » » 4 »	steklenice »	84.—
24 » » 8 »	steklenic »	146.—
36 » » 12 »	» »	208.—

Kot primoti: Elza — obliž zoper kurja očesa 2 dinarja; Elza — mentolni črtniki 4 dinarje; Elza — švedska tinktura za želodec 10 dinarjev; Elza — zagorski prsni in kašeljni sok 9 dinarjev; Elza — ribje olje 20 dinarjev; Elza — voda za usta 12 dinarjev; Elza — kolonska voda 15 dinarjev; Elza — šumski miris za sobo 15 dinarjev; Glycerin 4 dinarje in 15 dinarjev; Lysol, Lysoform 12 dinarjev; Kineški čaj od 1 dinarja dalje; originalno Radikum francosko žganje, velika steklenica 13 dinarjev; Elza — mrčesni prašek 7 dinarjev, strup za podgane in miši 7 dinarjev. Za primoti se pakovanje in poštnina posebej računa.

Na te cene se računa sedaj še 5% doplačila. Adresirati je na: **Evgen V. Feller**, lekarnar, **Stubica Donja**, Elzatrž št. 252, Hrvatsko.

Nosite **Palma**
kavčuk-pete in
kavčuk-podplate
Znižana cena!

CANADIAN PACIFIC

Največje transportno podjetje sveta

Evropa

Canada

Amerika

Samo 4 dni na odprtem morju. Najhitrejša in najboljša zveza preko Hamburga, Antwerpna in Cherbourga z glasovitimi »Empress« parobrodi na dvojne vijake. Odhod vsako nedeljo. Dalnje informacije glede vožnih cen, odhoda, potniškega vizuma, prtljage, predpisa useljevanja v Kanado in Zedinjene države daje agencija

Kanadian Pacific, — Zagreb, — Petrijnska ulica 40.

Josip Zidar, Ljubljana, Wilsonova (Dunajska) c. 31.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odb. SSJ in KDZ)

Odgovorni urednik: Franjo Koren.

Tisk Zvezne tiskarne v Celju.

Pripravljajte
se na vsedelavski
zlet v Mariboru!

Če se hočete osvežiti

pridite na skledico kislega mleka v trgovino z delicatesami in mlekom

A. Konec, Celje, Glavni trg 11

Ženske,

ki so modre, se ne boje več, temveč se obvarujejo z mojim mnogokrat preizkušenim obvarovalnim aparatom.

V posebnih slučajih

zahtevajo žene takoj moje vedno zanesljivo učinkujoče, popolnoma neškodljivo

specielno sredstvo.

Vprašajte pod Dr. 5. Priložite znesek za znamko za odgovor. — Pošiljka se vrši strogo diskretno po

El. Bock, Wien VI, Gumpendorferstr. 109/14.

Išče se

meblovana soba

za dva solidna gospoda. Cenjene ponudbe na pekarno F. Korena Gosposka ul. 3. Celje.

Naročajte dnevnik
„NAPREJ“ in tednik
„LJUDSKI GLAS“?